SENDIÐ EFTIR
Okeypis Premíuskrá
yfir VERÐMÆTA MUNI
ROYAL CROWN SOAPS, Ltd.
654 Main St. Winnipeg

Heimskringla.

The Provincial Library
Jan 20

ROYAL CROWN SOAP

XXXIII. ÁR. WINNIPEG, MANITOBA, MIÐVIKUDAGINN 30 JÚLÍ 1919. NÚMER 44

Almennar frjettir.

Tveir flugmenn og kona annars þeirra voru á loftsiglingu frá Winnipeg til Brandon þann 24. þ. m., þegar það slys kom fyrir að flugvél þeirra skall niður til jarðar með þeim afleiðingum, að konan og annar flugmaðurinn biðu bráðan bana. Hinn flugmaðurinn fanst með lífsmarki nálægt vélinni, var fluttur á sjúkrahús í Portage la Prairé og hefir legið þar meðvitundarlaus síðan og er mjög óvíst að hann fái lifað þetta af. Flugmenn þessir hétu Lieut. W. R. Cross og Lieut. S. P. Kerr og kvenmaðurinn sem með þeim var, var kona þess síðarnefnda.

Heimskringlu hefir verið send úrklippa úr blaðinu "Saskatoon Star", er út kom 29. maí síðastliðinn. Er þar frétt er skýrir frá þá nýafstöðnu morði bónda eins og konu hans, nálægt Bromhead. Voru þau myrt af vinnumanni þeirra, sem vísað hafði verið úr vinnu fyrir illa meðferð á skepnum. Fyrir það var hann að hefna sín og eftir að hafa skotið hjón þessi til bana framdi hann sjálfsmorð. Bóndinn er sagður að hafa heitið Edward Magnússon og vinnumaðurinn Curley Dupuid. Nafn bóndans bendir til að hann hafi verið Íslendingur, og sé svo, gegnir furðu að frétt þessi skuli ekki hafa borist íslenzku blöðunum fyr en nú.

Eins og skýrt hefir verið frá hér í blaðinu að til stæði, komu hingað um 200 ritstjórar frá Bandaríkjunum þann 28. þ. m. Koma þeir hingað að tilhlutun innflutningsmála ráðherrans og ferðast um alt Vestur-Canada. Aðalerindi þeirra er þó að sitja á ritstjóraþingi er haldið verður í næsta mánuði í Victoria, B. C. Hlutu þeir hinar beztu viðtökur hér í Winnipeg og var alt gert til þess að láta þeirra tveggja daga dvöl hér verða sem skemtilegasta.

Tveir menn biðu bana af sprengingu í verkstofum C. N. R. félagsins hér í borginni þann 27. þ. m. Einn maður meiddist all-hættulega og fleiri brendust meira og minna. Voru menn þessir að vinnu þegar slys þetta skeði, sem orsakaðist af að tómur vatnsketill (boiler) sprakk. Mennirnir, sem fórust, voru báðir af útlendu bergi brotnir.

Málmvinslumanna verkfállinu í Toronto, sem staðið hefir yfir í rúmar 12 vikur, lauk á mánudaginn var. Var það löng og ströng barátta og ekki með öllu árangurslaus fyrir verkamenn, þar sem 23 verkstæði gengu að kröfum þeirra um 44 stunda vinnutíma og 50-stunda laun. Eftir eru þó 56 verkstæði, sem reynt verður að semja við síðar. — Sagt er að verkalaunatapið yfir þennan 12 vikna tíma sé um $1,000,000, en upphæðin, sem verkamennirnir fengu frá iðnfélagasambandinu á meðan verkfallið stóð yfir, nam alls $560,000.

Dr. Salem G. Bland, sem lengi var kennari við Wesley skólann hér í Winnipeg og margir Íslendingar kannast við, hefir fallið í töluverða ónáð hjá söfnuði sínum í Toronto. Eins og kunnugt er var honum vísað frá kennarastöðunni við Wesley skólann og tók köllun síðastliðinn vetur frá einni Meþódista kirkjunni í Toronto. Hefir hann þjónað þar síðan og lengi vel féll alt í ljúfa löð fyrir honum og söfnuðinum. En í seinni tíð virðist það hafa komið upp á tening, að sumum af sóknarbörnum hans finnist hann fjalla um of um mál verkamanna í stólnum og gefa sig minna við að flytja ómengað guðsorð!. Fyrir nokkru síðan bað hann um tveggja mánaða lausn til þess að ferðast um Canada og halda ræður í þágu verkamanna, og þótti mörgum hann með því slá of slöku við söfnuð sinn. Er haldið að hann muni ef til vill verða að segja af sér.

Ráðstefna á milli sambandsstjórnar meðlima og kornverzlara úr ýmsum pörtum landsins hófst í Ottawa þann 28. þ. m. Sir Robert Borden var forseti við þetta tækifæri og skýrði frá vandamálum þeim, sem fyrir ráðstefnum þessum liggja. Virðist sem kornverzlun Canada þetta ár verði allmiklum vanda undirorpin, sem að miklu leyti orsakast af því að stjórn Bandaríkjanna hefir lögákveðið hveitiverðið fyrir 1919. Alt bendir til það sama verði gert hér og með þeim hætti fyrirbygt að óhemju fjárglæfrabrask eigi sér stað með kornverzlun landsins.

R. C. Henders, forseti **Manitoba Grain Growers** félagsins, hefir nýlega sagt af sér. Hefir hann verið forseti þessa félags í mörg ár og einkar vinsæll. Orsökin að hann nú segir af sér, er að afstaða hans gagnvart tollákvæðum fjárlagafrumvarps sambandsstjórnarinnar hefir valdið óánægju.

William H. Taft, fyrverandi forseti Bandaríkjanna, hefir lagt fram breytingartillögu í sambandi við umboðsréttindi í alþjóðabandalaginu. Samkvæmt þeim breytingartillögum verða fulltrúar brezka ríkisins í stjórnarráði bandalagsins frá brezka ríkinu í heild sinni, en ekki hinum ýmsu sjálfstæðu pörtum þess. Þar sem þetta virðist útiloka Canada frá fullum réttindum í alþjóðabandalaginu, hafa breytingar tillögur hins fyrverandi Bandaríkjaforseta valdið mikilli óánægju hérna megin "línunnar". Og þar sem Canada skipaði sæti á friðarþinginu sem sjálfstætt og fullveðja ríki, virðist í alla staði óréttlátt að réttindi þess í alþjóðabandalaginu séu svo takmörkuð. — Sagt er að breytingartillögur Tafts muni verða lagðar fyrir Senatið og þá gert út um afstöðu Bandaríkjanna.

Kolanámuverkföllum Englands lokið.

Verkföllum kolanámumanna á Englandi lauk þann 26. þ. m. Þar sem þátt tóku í verkföllum þessum um 250 þúsundir verkamanna, leit um tíma út fyrir þau myndu hafa hinar ískyggilegustu afleiðingar og kyrsetja allan iðnað í landinu. En Lloyd George hepnaðist að skakka leikinn. Sat hann ráðstefnur með helztu fulltrúum hlutaðeigandi verkamanna með þeim árangri, að verkföllunum var skömmu á eftir sagt slitið.

Íslendingadagurinn.

Um leið og eg byrja þetta síðasta ávarp til landa minna, vil eg draga athygli þeirra að því að þessa árs þjóðhátíð er sú fyrsta, sem hér hefir verið haldin síðan Ísland varð sjálfstætt og fullvalda ríki. Frelsisbaráttunni lauk með frægum sigri, og Fjallkonan stendur fyrir sjónum vorum í hátíðaskrúða frelsisins, því nú er alfrjáls þjóð í alfrjálsu landi. Þessara stórtíðinda meðal þjóðar vorrar er sannarlega skylt að minnast sem vegsamlegast. Landið og þjóðin hafa verið oss kær í blíðu og stríðu — og þess vegna ætti gleðin að vera þúsundföld í allra hjörtum, nú þá móðir vor er endurfædd. —

Íslendingadagurinn 5. ágúst ætti að verða sjálfum okkur og þjóð okkar til sóma. Nefndin hefir gert sitt ýtrasta til að svo mætti verða; en starf hennar verður að litlu haldi, ef almenningur liggur á liði sínu. En þegar þess er gætt, að það eina, sem af fólki er ætlast, er að það komi á þjóðhátíðina og skemti sér, þá ætti ekki að þurfa að bera kvíðboga fyrir því, að það geri ekki sinn skerf. Það ætti öllum rólfærum að vera bæði ljúft og skylt.

Skemtiskrá hátíðarinnar verður óvenju fjölbreytt. Eg mintist ræðumannanna í síðasta blaði — og hefi engu við það að bæta. Þeir eru hver öðrum snjallari. — Þess ber þó að geta að kvæði Einars H. Kvarans var ort fyrir 30 árum síðan og þótti nefndinni vel við eigandi, að þar sem sá maður mælir nú fyrir minni Canada, sem talaði fyrir því fyrir 30 árum, — að kvæðið, sem þá var ort, fylgdi með. Enda hefir aldrei snjallara kvæði kveðið verið um Vesturheim. —

Söngur verður að þessu sinni frábrugðinn venjum. Hefir enginn söngflokkur verið æfður — og er ætlast til að hver syngi með sínu nefi, undir leiðsögu forsöngvara. — Vitandi sem er að söngröddin var okkur gefin í vöggugjöf, áleit nefndin að svona löguð sönghögun yrði vinsæl — og þegar forseti hátíðarinnar hrópar: "Forsöngvarinn og fólkið syngja" — er búist við góðum undirtektum.

Hornleikaraflokkur 100. Grenadiers, sem einkar mikið orð fer af, leikur íslenzk lög við og við allan síðari hluta dagsins. En hljómleikarnir við dansinn verða undir stjórn landa vors Thorsteins Johnstons.

Íþróttir verða að þessu sinni fjölbreytilegar venju fremur, og mun hver sá, sem les auglýsingu nefndarinnar hér í blaðinu, sannfærast þar um. Íslenzk bændaglíma ætti að reynast vinsæl — og nýlunda má það teljast að konur þreyta nú kappsund og leika knattleik. Aflraun á kaðli milli utanbæjar og innanbæjar manna mun að sjálfsögðu fagnað, og knálega verður togað — á því er enginn efi.

Dráttlistar sýningin hans Thorsons mun og mega teljast til merkisatburða.

Að skemtanir hátíðarinnar verði með lang-fjölbreyttasta móti er vafalítið. Að landar sæki hátíðina ætti einnig að vera vafalítið, því samfara skemtuninni er hér hátíð helgra minninga, og hver sá sem mögulega getur komið á hátíðina — en situr heima — er ættleri og ekki þess verður að heita Íslendingur. —

Landar — fjær og nær — komið á Íslendingadaginn í River Park þann 5. ágúst. Þið gerið sjálfum ykkur og þjóðinni ykkar sóma með því. "Íslendingar bera höfuð og herðar yfir útlendinga hér í landi" segja ensku blöðin. Látið Íslendingadaginn einnig bera af annara þjóðhátíðum. Það getið þið gert með því að fjölmenna.

f. h. nefndarinnar
Gunnl. Tr. Jónsson.

Frá Íslandi.

Rvík 24. júní.

Doktorsritgerð um Jón Arason, eftir cand. jur. Pál Eggert Ólafsson, hefir háskóli Íslands nýlega tekið gilda og fer vörn fram í haust, þegar prentun ritsins er lokið. Er þetta fyrsta doktorsritgerð, sem háskólinn hér hefir samþykt og verður Páll þá fyrstur til þess að vinna sér doktorsnafnbót hér á landi.

19. júní var hátíðlegur haldinn af farþegunum á Gullfossi og söfnuðust 5000 kr. í landsspítalasjóðinn meðal þeirra. Farþegar eru 97 að tölu.

Jóhann Sigurjónsson kom til Kaupmannahafnar með Gullfossi allþjáður af "asthma" og var fluttur á sjúkrahús beint af skipsfjöl. Næstu daga hafði honum farið batnandi, en engar nánari fregnir komu af honum með Botniu, sem fór frá Khöfn þrem dögum eftir að Gullfoss kom þangað.

Séra Arne Möller hefir í hyggju að halda hér fyrirlestra um Jótland.

Rvík 26. júní.

Það sorglega slys varð síðastliðið mánudagskvöld, að maður féll fyrir borð af mb. Minervu og drunkaði. Hann hét Kjartan Jóhannesson ættaður af Snæfellsnesi, að eins 25 ára gamall, mesti efnismaður.

Sigurður Guðmundsson frá Vegamótum á Seltjarnarnesi slasaðist all alvarlega fyrir nokkru síðan. Hann var í vinnu í Melshúsum, ásamt mörgum öðrum, og eitt kvöldið, er hann var að ganga heim til sín, hjólaði einn samverkamaður hans aftan að honum og rakst á hann af svo miklu afli, að Sigurður féll og varð fyrir miklum áverka. Hafði hann gengið á vegarbrúninni, og furðulegt, að sá, sem á eftir kom á hjólinu skyldi fara svo gálauslega. Sigurður komst heim hjálparlaust, en læknis varð að vitja þegar í stað, og kom þá fram að annað nýrað hafði marist að mun. Liggur Sigurður enn rúmfastur, og er þó mánuður síðan slysið vildi til.

Rvík 27. júní.

Lagarfoss kom í morgun frá New York, hlaðinn vörum, eftir mjög fljóta ferð. Búist er við að hann komi með nokkurn sykur.

Um 100 tunnur síldar komu hér á land í gær. Flestir síldveiðamenn fara nú að hætta reknetaveiðum og senda skipin norður.

Tvö skip Kveldúlfsfélagsins, Skallagrímur og Egill Skallagrímsson, eru nýskeð komin til Grimsby. Skallagrímur seldi þar afla sinn fyrir 2690 sterlingspund, en ófrétt hvað E. Sk. hefir fengið fyrir sinn afla. — Snorri goði er kominn til Fleetwood og seldi þar fyrir tæp 2 þúsund sterlingspund.

Bæjarstjórnin hefir nú ákveðið að taka nokkurn hluta, 92300 fermetra, af túni Eggerts Briem í Vatnsmýri, laga það svo að nota megi fyrir lendingarstað handa flugvélum og leigja völlinn síðan flugfélaginu. E. Br. á að fá 15 aura fyrir hvern fermeter.

Byggingarfélag Reykjavíkur hefir fengið til umráða landsvæði til bygginga sunnan Njálsgötu og vestan hringbrautar, suður undir hús Hans Hannessonar. Ætlar félagið að byrja undirbúning undir byggingar þegar í stað, flytja að grjót og möl o. s. frv.

Fulltrúar Vestur-Íslendinga á aðalfundi Eimskipafélagsins eru að þessu sinni Árni Eggertsson og Árni Sveinsson. Hinn síðarnefndi er einn auðugasti og atkvæðamesti maður í Argylebygðinni í Manitoba. Hann er austfirzkur að ætt en hefir dvalist vestra meira en 40 ár. Með Árna Eggertssyni er sonur hans, sem Grettir heitir.

"Huginn" og "Muninn" eru nýskeð lagðir af stað héðan til Englands með blautan saltfisk.

Nefnd sú, sem ætlað er að gangast fyrir verndun Þingvalla og endurbótum, er nú þar eystra. Formaður hennar er yfirkennari Pálmi Pálsson.

Rvík 30. júní.

Fiskiveiðahlutafélagið "Njörður" var leyst upp eftir síðustu áramót, en hefir nú verið vakið upp, eða nýtt félag með því nafni. Hluthafar nýja félagsins munu allir hafa verið í gamla félaginu og í stjórninni eru: Þorgeir Pálsson, Pálmi Pálsson og Finnur Finnsson.

Laxveiðin var með mesta móti í Elliðaánum í gær, — veiddust á 3 stengur 62 laxar, eða 16, 18 og 28 á hverja.

Frézt hefir af Norðurlandi, að fé hafði króknað þar í sumum sveitum í kuldakastinu í fyrrinótt. Greinilegar fregnir eru þó ekki komnar um það enn, en Vísir mun flytja nánari fregnir um þetta á morgun.

Rvík 1. júlí.

Í blaðinu Fram er sagt frá því, að meirihluti norska fiskiflotans muni verða gerður út til síldveiða hér við land í sumar, en eigi að salta síld úti á hafi og engra hafna að leita hér.

Nýrri steinsteypugerð hefir Einar Erlendsson húsameistari nýskeð komið upp við Skólastræti 1. Þar lætur hann steypa holsteina úr sandi og sementi og hefir til þess mjög hentuga vél, sem hreyfð er með handafli. — Steinarnir eru með sænskri gerð og mjög áferðarfallegir og léttir í meðförum. Þetta fyrirtæki Einars er mjög þarflegt og flýtir fyrir húsagerð í sumar, þó að það sé ennþá í smáum stíl.

Loftskeytastöðin í Flatey er nú komin upp og tekur til starfa í dag.

Ólafur Ámundason kaupm. lézt í gær. — Banameinið var krabbamein. Hann var á 71. aldursári og hafði dvalist mestan hluta æfi sinnar hér í bænum, mikilsmetinn borgari og vinsæll.

Rvík 2. júlí.

Þingmenn komu saman í Alþingishúsinu kl. 12.45 í gær, og gengu í kirkju kl. 1. Þar prédikaði séra Kristinn Daníelsson, en að því búnu var gengið til þinghússins.

Forsætisráðherra las bréf konungs, umboð sér til handa að setja Alþingi og lýsti því næst yfir að Alþingi væri sett. Síðan mælti hann: "Í viðtali á undan ríkisráðsfundinum 30. f. m. bað Hans Hátign konungurinn mig að flytja Alþingi kveðju sína með þessum orðum:

Við setning Alþingis óskum vér Alþingismönnum flutta konunglega kveðju Vora: Þegar Vér í fyrsta sinni, eftir ríkisstjórnartöku Vora, sendum Alþingi kveðju Vora létum Vér í ljós þá öruggu von, að trúnaðarsambandið milli konungs og þjóðar mætti veita Oss krafta og þrek í Vorri ábyrgðarþungu konungsstöðu.

Er Vér nú sendum Alþingi, kjörnum fulltrúum fullvalda ríkis, kveðju Vora, viljum Vér láta í ljós þakklæti vort fyrir það, að trúnaðarsamband það, sem Vér höfum óskað, að starf vort bygðist á, hefir borið svo góðan ávöxt, og Vér lítum fram í ókomna tímann í öruggu trausti þess að ríkisskipun sú, sem íslenzka þjóðin með frjálsri atkvæðagreiðslu hefir samþykt að byggja framtíð sína á, megi verða Íslandi til hamingju og tryggi trúnaðartraustið milli konungs og þjóðar."

Þá var konungi árnað langra lífdaga, og síðan lýsti forsætisráðherrann yfir því, að þingfundum yrði frestað, samkv. samkomulagi allra flokka, þar til allir þingmenn væru komnir.

25. f. m. andaðist óðalsbóndinn Björn Stefánsson á Ketu í Hegranesi, mikilsmetinn atorkumaður.

Fiskimaður dró 3 lúður á handfæri í gær og munu þær samtals hafa verið nær 400 pund.

Sigurður Hersir, bróðir Valdemars Hersis prentara, er nýkvæntur franskri læknisdóttur í New York.

Sykur kom töluverður frá Ameríku með Lagarfossi, en er nú svo knapt um þá vöru þar vestra, að ekki er búist við að sykur flytjist þaðan aftur fyr en í september.

Rvík 3. júlí.

Í morgun var 12.5 st. hiti hér í bænum, 11.2 á Ísafirði, 12 á Akureyri, 14.5 á Grímsstöðum og 1.1 á Seyðisfirði; alstaðar logn.

Mörg skip og vélbátar eru nú að búast héðan á síldveiðarnar og fara næstu daga. Frézt hefir, að síld hafi sézt vaða milli Horns og Geirólfsgnúps, og má vera að það ýti heldur undir.

Rvík 4. júlí.

"Jón forseti" fór héðan í gærkvöldi áleiðis til Englands. Með honum tóku sér far Pétur Halldórsson bóksali og séra Friðrik Friðriksson, og er ferð þeirra heitið til Helsingfors í Finnlandi á bannmannaþing Norðurlanda. Þing það verður sett 16. þ. m.

Samsæti var haldið í gærkvöldi í kveðjuskyni og virðingar við herra Jóh. Jósefsson og fjölskyldu hans. Voru þar um 60 til 100 manns. Dr. Guðm. Prófessor Finnbogason talaði fyrir minni Jóhannesar Jósefssonar, en Gísli sýslumaður Sveinsson mælti fyrir minni frúarinnar. Dr. Helgi Péturss talaði og fyrir minni Jóhannesar. Heiðursgesturinn svaraði með stuttri ræðu. Hann talaði mjög skýrt og skipulega, aðallega um íslenzka glímu, sem hann vildi gera að skyldunámsgrein við alla barnaskóla í landinu, og bað hann íþróttamenn þess, að halda kappsamlega við þeirri fornfrægu og ágætu íþrótt. Á undan og eftir máltíð var dansað, og stóð samsætið nokkuð fram yfir miðnætti.

(Vísir.)

Íslendingadagurinn.

Einstöku sinnum rekst maður á, jafnvel góða landa, sem enga hvöt finna hjá sér til að taka þátt í Íslendingadeginum. Sumir fara svo langt að segja að það sé leiðinlegasti dagurinn á árinu. — —

En það fólk minnir mig á þá, sem með alvöru- og vandlætingarsvip ganga inn í kirkju — — en geyspa svo og láta óþolinmæðilega meðan á ræðunni stendur.

Og ástæðan er sú sama — hégómagirnin og skemtanafýsnin er orðin svo sterk, að alvaran og hátíðleikinn verður þeim leiðinlegur, þreytandi, og tilgangur viðhafnarinnar gleymist. —

En eg er að komast í ógöngur, því eg er alveg sannfærður um að það verður ekkert kirkjulegt við Íslendingadaginn í ár, þó hann verði hátíðlegur og hafi sinn alvarlega tilgang.

Þar verður mikið um fjör, skemtanir og listir.

Vil eg sérstaklega draga athygli að nýung í dráttlist, sem Chas. Thorson sýnir og öllum ætti að þykja gaman að og vænt um að sjá.

Einnig vil eg benda mönnum á að það er ekki nema einu sinni á ári, að okkur löndum gefist tækifæri til að hlusta á okkar ágætustu menn — sem skarað hafa fram úr meðal sjálfra vor eða hérlendra manna.

Í sumar t. d. tala á Íslendingadeginum tveir, sem öllum ætti að vera sérstaklega kært að heyra. Það eru þeir Gunnar Björnsson og Sigtryggur Jónason, hinn fyrri hefir getið sér góðan orðstír fyrir ritsnildar sínar og gáfur yfirleitt, og hinn síðarnefndi fyrir starfsemi sína í frumbyggja baráttu Íslendinga hér vestan hafs.

Þið, sem höfuð baráttuna með honum, ættuð að koma og hlusta á þenna sterka starfsbróður. — — Og þið, sem notið hafið árangursins af starfsemi hans, ættu að koma og hlusta á hinn aldraða skörung.

Landar! út um hinar ýmsu bygðir Íslendinga, fjölmennið í sumar. — Íslendingadagurinn verður ekki fyr en 5. ágúst og kemur því ekki í bága við ykkar eigið hátíðarhald.

J. G. H.